

Фартушний М. В., д-р екон. наук Гринько Т. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ:
ВИКЛИКИ, АДАПТАЦІЯ ТА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА**

Військовий стан в Україні створив нові умови для ведення бізнесу, які потребують швидкої адаптації та ефективних стратегій подолання викликів. Розуміння цих умов є ключовим для забезпечення економічної стабільності та розвитку підприємництва в країні. У наукових та аналітичних дослідженнях розглядаються різні аспекти впливу війни на бізнес-середовище України. Зокрема, у науковій доповіді «Фінанси підприємств України під час війни та завдання їх повоєнного відновлення» аналізуються фінансові наслідки війни для підприємств та пропонуються шляхи їх відновлення [1]. Також, дослідження «Вплив першого року повномасштабної війни на український бізнес» висвітлює основні виклики та можливості для бізнесу під час війни [2]. Метою дослідження є аналіз впливу військового стану на бізнес-середовище України, оцінка ефективності державної підтримки підприємництва та розробка рекомендацій щодо адаптації бізнесу до умов війни. Військовий стан призвів до значних змін у бізнес-середовищі, включаючи зниження попиту, порушення логістичних ланцюгів та нестачу персоналу через мобілізацію. Згідно з дослідженням, найбільшими перешкодами для бізнесу є падіння продажів (64,1%) та відсутність достатньої кількості персоналу (47%). Бізнеси адаптуються до нових умов через впровадження інновацій, перехід на онлайн-формати, оптимізацію витрат та пошук нових ринків збуту.

Дослідження показують, що МСБ планує інвестиції у 2024 році в машини, обладнання та інвентар (37,1%), маркетинг (34,1%) та розвиток персоналу (33,5%) [3]. Держава впроваджує різні інструменти підтримки бізнесу, включаючи грантові програми, спрощення регулювання та поліпшення доступу до фінансування. Зокрема, за програмою «єРобота» понад 19 600 підприємців отримали гранти, що сприяло створенню 55 тис. нових робочих місць [4].

Для полегшення ведення бізнесу під час війни були прийняті законодавчі зміни, які перевели дозвільні та ліцензійні процедури на декларативний принцип. Згідно з нововведеннями, підприємці можуть розпочинати діяльність, подавши декларацію до відповідних органів, без необхідності отримання

окремих дозволів чи ліцензій [5]. Підприємства змушені переглядати свої фінансові стратегії, зокрема через використання факторингових інструментів та інших фінансових механізмів для забезпечення ліквідності та стабільності. Розвиток таких інструментів через платформу «Прозорро.Продажі» забезпечує підприємцям легший доступ до фінансування.

Військовий стан створив значні виклики для бізнесу, але водночас стимулював до швидкої адаптації та впровадження інновацій. Ефективна державна підтримка, спрощення регуляторних процедур та доступ до фінансування є ключовими факторами для забезпечення стійкості та розвитку бізнесу в умовах війни.

Список використаних джерел:

1. Інститут економіки і прогнозування НАН України. Фінанси підприємств України під час війни та завдання їх повоєнного відновлення, 2023. Київ: НАН України.
2. Гавриш О.А., Гавриш Ю.О., Матюхіна А.О., Василець І. Ю. (2024). Вплив першого року повномасштабної війни на український бізнес. *Економіка розвитку*. 2024. 23(1).
3. AIN.Business. Стан та потреби бізнесу в умовах війни – дослідження за цю зиму. 2024. AIN.UA.
4. Національний інститут стратегічних досліджень. Інструменти підтримки бізнесу у воєнний час. Вересень 2024 року.
5. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Морока Д.М. Особливості та пріоритети інноваційного розвитку підприємницьких структур в сучасних мінливих умовах. *Економічний простір*, 2021. № 175. С. 52–58.